

24. Perjantaina 8 päivänä maaliskuuta 1996

kello 13

Päiväjärjestys

Puhetta johtaa puhemies Uosukainen.

Ilmoituksia

Lähetekeskustelu

1) Lakialoite laiksi ilmastomuutosta koskevan Yhdistyneiden Kansakuntien puitesopimuksen huomioon ottamisesta . 708

Lakialoite 4/1996 vp (Mikko Elo /sd ym.)

2) Lakialoite laiksi kiinteistöverolain 13 a §:n muuttamisesta 716

Lakialoite 5/1996 vp (Mikko Elo /sd ym.)

Mietintöjen pöydällepano

3) Asetus Yhdistyneiden Kansakuntien turvallisuusneuvoston Ruandaa koskevaan päätökseen perustuvien velvoitusten täyttämistä annetun asetuksen muuttamisesta

Asetus 3/1995 vp
Ulkoasiainvaliokunnan mietintö 4/1996 vp

4) Asetus eräistä väliaikaisista poikkeuksista Yhdistyneiden Kansakuntien turvallisuusneuvoston Jugoslavian liittotasavaltaa (Serbia ja Montenegro) ja eräitä Kroatian tasavallan ja Bosnian ja Herzegovinan tasavallan alueita koskeviin päätöksiin perustuvien velvoitusten täyttämistä annetun asetuksen soveltamiseen

Asetus 4/1995 vp
Ulkoasiainvaliokunnan mietintö 5/1996 vp

Nimenhuudossa merkitään poissa oleviksi edustajat Ala-Harja, Biaudet, Filatov, Jaakonsaari, Kalli, Kantalainen, Karjalainen, Karjula, Kempainen, Kiviniemi, Koistinen, Kokkonen, Komi, Koski M., Kuisma, Laitinen, Lamminen, Leppänen P., Lindroos, Lindén, Malm, Manninen, Mikkola, Mölsä, Nurmi, Ojala A., Ojala R., Peltomo, Piha, Pohjola M., Polvi, Pulliainen, Pykäläinen, Rajamäki, Rauramo, Rimmi, Rinne, Saapunki, Saarinen, Tennilä, Tiilikainen, Tiusanen, Vehviläinen, Veteläinen, Vihriälä, Viljamaa, Virtanen, Vistbacka, Vokkolainen ja Vuorensola.

Nimenhuudon jälkeen ilmoittautuvat edustajat Tiusanen, Jaakonsaari, Kempainen ja Laitinen.

Ilmoitusasiat:

Lomanpyynnöt

„ Vapautusta eduskuntatyöstä saavat tästä päivästä sairauden vuoksi ed. Piha sekä yksityisasioiden vuoksi edustajat Biaudet, Karjula, Kiviniemi, P. Leppänen, Manninen, Mikkola, M. Pohjola, Polvi ja Rauramo, tämän kuun 15 päivään virkatehtävien vuoksi ed. Vihriälä sekä tämän kuun 19 päivään virkatehtävien vuoksi edustajat Ala-Harja, Filatov, Kalli, Karjalainen, Koistinen, Malm, Nurmi, A. Ojala, Pulliainen, Rajamäki, Rimmi, Saarinen ja Vuorensola.

Uudet hallituksen esitykset

P u h e m i e s : Ilmoitetaan, että tasavallan presidentti on tänään antanut eduskunnalle hallituksen esitykset n:ot 5—8.

Kirjalliset kysymykset

Puhemies: Ilmoitetaan, että eduskunnalle ovat, puhemiehelle osoitettuina, saapuneet vastaukset kirjallisiin kysymyksiin n:ot 438 ja 440/1995 vp sekä n:ot 4, 5, 8, 10, 21 ja 29. Nämä kysymykset vastauksineen on nyt jaettu edustajille.

Edustajaryhmien istumajärjestys

Puhemies: Perjantaina 1 päivänä maaliskuuta 1996 pidetyssä täysistunnossa ilmoitettiin ed. Puhjon liittyneen 29 päivänä helmikuuta 1996 Vasemmistoryhmä-nimisen eduskuntaryhmän jäseneksi.

Eduskunnan työjärjestyksen 7 §:n mukaan kansliatoimikunnan on tehtävä eduskunnalle ehdotus edustajaryhmien keskinäisestä istumajärjestyksestä täysistuntosalissa. Eduskuntaryhmä Puhjon lopetettua toimintansa kansliatoimikunta ehdottaa eduskunnan 29 päivänä maaliskuuta 1995 hyväksymää istumajärjestyä muutettavaksi siten, että puhemiehen paikalta katsoen äärimmäisenä vasemmalla on Vasemmistoryhmä-niminen eduskuntaryhmä, seuraavana Vasemmistoliiton eduskuntaryhmä ja sitä seuraavana Sosialidemokraattinen eduskuntaryhmä.

Kansliatoimikunnan ehdotus hyväksytään.

Puheenvuoron saatuaan lausuu

Ed. Tuomioja: Arvoisa puhemies! Suuren valiokunnan jäsenille ilmoitetaan, että valiokunta kokoontuu tänään kello 14 valiokunnan huoneessa. Kokous pidetään ministeri Halosen kuulemisen osalta yhteisenä kokouksena ulkoasiainvaliokunnan kanssa.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

1) Lakialoite laiksi ilmastonmuutosta koskevan Yhdistyneiden Kansakuntien puitesopimuksen huomioon ottamisesta

Lähetekeskustelu

Lakialoite 4/1996 vp (Mikko Elo /sd ym.)

Puhemies: Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetettäisiin ympäristövaliokuntaan.

Keskustelu jatkuu:

Ed. Nikula: Arvoisa puhemies! Viime perjantaina aloitetussa keskustelussa käytetyt puheenvuorot on pantu pöytäkirjaan, niin kuin täällä aina tapahtuu. Pyysin ne pöytäkirjatoimistosta ja luin. Kun ylioppilaskirjoitusten aikaa on eletty, niin ensimmäisenä tulee tietysti tutkittavaksi, vastasivatko puheenvuorot otsikkoa, jonka aloitteentekijät olivat meille avanneet.

Kysymyksessä on ilmastonmuutosta koskevan Yhdistyneiden kansakuntien puitesopimuksen huomioon ottaminen kaikessa yhteiskunnallisessa päätöksenteossa. Ne puheenvuorot, joita täällä käytettiin, keskittyivät uuden ydinvoimalla rakentamiseen. Arvoisa puhemies! Ei tällaisilla esityksillä lubentereita saada silloin, kun kysytään, vastaako teksti otsikkoa.

Puhemies! Tarkastelen lyhyesti YK:n puitesopimusta, mitä kaikkea se sisältää, mihin aloitteentekijät, jos he aidosti haluavat sen huomioon otettavaksi, tähtäävät. Ehkä naisten päivän kunniaksi saan lukea Rion sopimuksen julistuksen 20. periaatteen: ”Naisilla on keskeinen osa ympäristön hoidossa ja kehittämisessä. Heidän täysipainoinen osallistumisensa on sen vuoksi välttämätöntä kestävä kehityksen saavuttamiseksi.”

Kun katsotaan aloitteen allekirjoittajia, niin siinä on Mikkoa, Mattia, Marttia, Joukoa, Jormaa. Ovat siinä kyllä edustajat Pirkko Peltomo ja Kaarina Dromberg, kunnia heille. Varmasti olisi enemmänkin tullut aloitteentekijöiksi myös naisia, jos aloitteen alkuunpanijat olisivat tulleet ajatelleeksi asiaa ja lukeneeksi Rion julistuksen 20. periaatteen saakka.

Arvoisa puhemies! Jos katsotaan, mikä kaikki Rion periaatteessa on olennaista, otan esiin julistuksesta muutaman tärkeän kysymyksen, joita aloitteentekijät haluavat kaikessa päätöksenteossa seurattavan, kunnioitettavan ja noudatettavan, kun tehdään yhteiskunnassa vaikuttavia päätöksiä:

Nykyisten ja tulevien sukupolvien kehitysmahdollisuuksia ja ympäristöä ei saa vaarantaa.

Luontoa liiaksi rasittavia kestäättömiä tuotanto- ja kulutustapoja on vähennettävä tai poistettava.

Kansalaisten mahdollisuuksia vaikuttaa ympäristöä koskeviin päätöksiin tulisi lisätä.

Ympäristöhaittojen vastuu- ja korvausjärjestelmiä tulee kehittää.

Ympäristönsuojelussa tulisi noudattaa varovaisuusperiaatetta. Sen mukaan taloudellisten

ohjauskeinojen käyttöä on edistettävä saastuttaja maksaa -periaatteen mukaisesti ja siten, että vältetään kansainvälisen kaupan vääristymät.

Yliä yksi periaatteista on tässä yhteydessä mielestäni huomionarvoinen:

Taloudellisesta ja muusta toiminnasta ympäristölle aiheutuvat vaikutukset on arvioitava etukäteen.

Sitähän aloitteentekijät todellisuudessa haluavat, mutta arvoisa puhemies, kysymys on hyvin laaja-alaisesta ihmisten toiminnasta.

Rion ympäristö- ja kehityskonferenssia koskevassa virallisjulkaisussa ydinvoima on yhtenä kohtana, tosin otsikolla "Ydinjätehuolto". Luen siitä vain ingressin: "Ihmisen terveyden ja ympäristön kannalta haitallisimpia ovat voimakkaasti säteilevät ns. korkea-aktiiviset ydinjätteet, kuten käytetty ydinpolttoaine. Ne myös säilyvät vahvasti säteilevinä tuhansia, jopa kymmeniätuhansia vuosia." Totean, että kysymyksessä on virallisjulkaisu, jonka esipuheen ovat allekirjoittaneet silloinen ulkoasiainministeri Paavo Värynen, kehitysyhteistyöministeri Toimi Kankaanniemi ja ympäristöministeri Sirpa Pietikäinen.

Arvoisa puhemies! Tällaista yleistä periaatetta vastaan aloitetta on tarkasteltava, ja voin todeta, että minusta tämä on erinomaisen hyvä aloite. Näin todellakin sekä Rion julistusta että sen perusteella syntyneitä YK:n puitesopimusta tulisi kaiken aikaa voida arvioida. Asia sinänsä, arvoisa puhemies, on tarvitaanko tätä lakia. Sitä ennen ehkä vielä lyhyt käynti itse puitesopimuksessa.

Johdanto-osassa todetaan, että sopimuspuolet tunnustavat, että valtioiden tulisi säätää tehokasta ympäristölainsäädäntöä. Yksi tärkeä osa on, miten aidosti pannaan täytäntöön Rion sopimusta ja sen johdosta syntyneitä varsinaista valtiollista sopimusta.

Sopimuksen keskeisiä käsitteitä ovat varasto ja melu. Ne ovat luonnontieteellisiä käsitteitä, jotka tarkoittavat sitä, minne kasvihuonekaasut varastoituvat ja miten voidaan vähentää kasvihuonekaasujen vaikutuksia. Sopimuksen 4 artiklassa tätä vaaditaan. Jäsenvaltiot sitoutuvat sopimuksen täytäntöönpanoon muun muassa siten, että edistetään nieluojen ja varastojen kestävää hoitoa biomassassa, metsät, ja valtameret sekä muut manner-, rannikko- ja meriekosysteemit mukaan luettuina. Tämä on jäsenvaltioiden keskeisiä tehtäviä. Ei rakenneta uusia ydinvoimaloita. Koko sanaa energia ei oikeastaan tässä mielessä ilmene missään, vaan tarkoitus on toimeenpanna sellaista lainsäädäntöä, joka muuttaa ympä-

ristöä rasittavaa toimintaa vähemmän rasittavaksi, joka säilyttää juuri ne luonnonvaraiset elementit, joilla kasvihuonekaasuja voidaan sitoa ja vähentää.

Arvoisa puhemies! Tässä mielessä on tietysti erinomaista, että vaaditaan tällaista lainsäädäntöä. Yleisestikin politiikassa aina kannattaa vaatia sellaista, mikä varmasti toteutuu. Tässä suhteessa aloitteen tekijät ovat merkittävässä määrin itse asiassa ajastaan jäljessä, koska tässä YK:n puitesopimuksessa Suomi on jo sitoutunut kaikkeen sellaiseen, mitä aloitteessa vaaditaan tehtäväksi. On valitettavaa, että aloitteen tekijät eivät tulleet lukeneeksi kaikilta osin sopimusta, saati sitten Rion julistusta.

Jos ajatellaan, mitä Rion julistuksen ja YK:n puitesopimuksen nojalla pitäisi tehdä, niin pitää saada aikaan tehokas luonnonsuojelulainsäädäntö ja metsätalouselainsäädäntö, joka tukee kestävää kehitystä. Molemmat ovat hallituksessa valmisteilla, ja on tietysti kaikki aihe olettaa, kun hallituspuolueiden järeästä päästä kansanedustajia tämän allekirjoittaa, että tässä saadaan merkittävä edistys aikaan.

Liikenne on hyvin ongelmallinen kasvihuonepäästöjen osalta, ja varmasti myös, jos sopimus ja miksei tämä aloitekin, otetaan todesta, sillä on hyvin merkittäviä seurauksia liikennepolitiikassa.

Mutta niin kuin sanoin, arvoisa puhemies, energiapolitiikan osalta, niin arvokas ja nokkelakin kuin tämä yritys voisi olla, näistä sopimuksista ei ole sellaista hyötyä, mitä aloitteen tekijät kenties toivovat.

Ed. Kiljunen: Arvoisa puhemies! Laki-aloitteen käsittely, kuten puhemies totesikin, keskeytyi viime perjantaina, ja kun vastauspuheen vuoroja tuolloin ei annettu, minun puheenvuoroni on osittain vastauspuheenvuoronomainen liittyen lakialoitteen esittelyyn.

Yhdyn erinomaisen vahvasti siihen, mitä edeltävä puhuja, ed. Nikula, toi esiin. Tämä aloite sinänsä on varteenotettava ja merkittävä. Sen sijaan esittelypuheenvuorot, joita viime perjantaina täältä korokkeelta aloitteen osalta käytettiin, olivat johtopäätösten osalta vähintäänkin yllättäviä. Näihin johtopäätöksiin, jos arvoisa puhemies sallii, olisin tulossa hetken kuluttua.

Aloitteen perusajattelutapa on aivan oikea. Kuten perusteluosassa todetaan, viime vuosina ympäristösopimusten määrä on lisääntynyt kansainvälisesti hyvin nopeasti ja samalla niiden merkitys valtioiden välisissä suhteissa on kasva-

nut. Aivan epäilemättä eräs merkittävimmistä kansainvälisistä ympäristösopimuksista on Yhdistyneiden kansakuntien Rio de Janeirossa vuonna 1992 hyväksymä ilmastopöytäkirja.

Tämän ns. Rion ilmastopöytäkirjan perussäilytys on se, että teollisuusmaiden olisi saatettava kasvihuonepäästönsä vuoteen 2000 mennessä vuoden 1990 tasolle. Voi olla, että jo tänä päivänä arvioitaessa tuo tavoite on epärealistinen, mutta olennaisintahan onkin tunnistaa tavoitteen merkityssäilytys ja se, että me pyrkisimme yhteiskuntapolitiikassamme sen kaltaisiin toimenpiteisiin, että kasvihuonekaasupäästöjä pystyttäisiin rajoittamaan. Suomessahan Rion sopimusta on tulkittu siten, että kasvihuonekaasujen kasvu pysäytettäisiin vuoteen 2000 mennessä eikä niinkään välttämättä siten, että palautettaisiin vuoden 1990 taso.

Tosiasiaa Suomessa hiilidioksidipäästöjen osuus henkeä kohden on poikkeuksellisen korkea johtuen yksinkertaisesti siitä, että Suomessa energian kulutus henkeä kohden on maailman teollisuusmaiden korkeimpia. Suuri energiakulutus tarkoittaa myös nykytekniikkaa käytettäessä suuria kasvihuonekaasupäästöjä. Tämän aloitteen tekijät siirtävät huomion yhteiskuntapolitiikan tasolla ennen kaikkea keskusteluun perusvoimasta. Kuten ed. Nikula edellisessä puheenvuorossaan jo toi esille, itse asiassa kun me puhumme hiilidioksidipäästöistä, meidän täytyy katsoa tilannetta kokonaisvaltaisemmin ja silloin tulee keskeiselle osalle myös esimerkiksi liikenteen merkitys. Kasvihuonepäästöjen osalta niiden merkitys on noin 14 prosentin luokkaa.

Joka tapauksessa aloitteentekijät suuntaavat keskustelun perusvoiman puolelle ja toteavat, että siinä suhteessa on tehtävä merkittäviä uudistuksia, toteavat aivan oikein luonnollisesti, että hiilivoima perusvoiman lähteenä on poikkeuksellisen epäkelpo kasvihuonekaasupäästöjen osalta. He tuovat esille kolme perusvaihtoehtoa: vesivoiman, ydinvoiman ja maakaasun. He toteavat kuitenkin sen, että maakaasu, kuten aivan totta, ei ole täysin ongelmaton hiilidioksidipäästöistä puhuttaessa.

Mutta jos me katsomme tilannetta perusvoiman osalta, mihin esittelypuheenvuoroissa keskustelu ohjattiin, niin meillä on vaikeuksia nimenomaan vesivoiman varojen osalta. Sitä ei voida suuressa määrin enää lisätä. Ydinvoima, kuten täällä on jo monesti tuotu esille, on poliittisesti ollut mahdoton ratkaisu. Bioenergiaa ja muita uusiutuvia energialähteitä perusvoiman osalta tässä aloitekeskustelussa ei ole tuotu esille,

mutta kyllä hyvin tiedämme, että ne eivät yksin voi kattaa sitä energiatarvetta, mikä ainakin lähitulevaisuudessa Suomessa on olemassa.

Näin ollen erääksi keskeiseksi vartenotettavaksi lähtökohdaksi tulee tietysti maakaasu, kuten tässä esityksessä aloitteen osalta myös tuotiin esille. Euroopan unionin piirissä energiakulutuksesta jo noin 20 prosenttia tyydytetään maakaasun varassa, kun Suomessa vastaava osuus on alle 10 prosenttia. Tulevaisuuden energiankulutusskenaariot ja tuotantoskenaariot viittaavat siihen, että maakaasu tulee Euroopassa olemaan yhä keskeisempi perusvoiman lähde. Näin voi tietysti kysyä, miksi ei myös Suomessa.

Ed. Elo viime kerralla esitellessään tätä aloitetta totesi kuitenkin maakaasun osalta kaksi seikkaa, joihin haluaisin nyt reagoida. Hän ensinäkään muistutti Norjasta ja totesi, että Norjassa on voimakkaasti protestoitu sitä, että kaasun käyttö energiantuotannossa olisi lisääntymässä. Hyvinhän tiedämme sen, että Norja on yksi maailman merkittävimpiä kaasun toimittajia.

Epäilemättä keskustelun luonne on Norjassa erilainen kuin Suomessa. Norjassahan energiantuotannon perusta on vesivoiman käytössä. Jos me puhumme hiilidioksidipäästöistä, niin on itsestään selvää, että jos siellä siirtyy painopiste kaasun käyttöön, niin tässä suhteessa se on hiilidioksidipäästöjen osalta epäkelvoo kehityssuuntaa. Suomessahan vastaavasti maakaasusta puhuminen ei sisällä samoja ainesosia. Kun meillä lauhdevoimalat ovat keskeisiä perusvoimantuotannon lähteitä, siis hiiltä ja öljyä käyttävät lauhdevoimalat, niin näiden osaltahan tietysti hiilidioksidipäästöt ovat, kuten on todettu, poikkeuksellisen suuria ja tällöin maakaasun varaan rakentuva perusvoimantuotanto olisi positiivista hiilidioksidipäästöjen osalta.

Ed. Elo myös kysyi viime kerralla, eivätkö kansanedustajat seuraa energiapoliittista keskustelua, kun ovat tuoneet maakaasuvaihtoehdon erääksi keskeiseksi tutkittavaksi perusvoimanlähteeksi. Hän viittasi siihen, että Norjasta suunniteltu maakaasuputki ei ole enää realistinen. Se on poissa laskuista, ja saattaa näin olla. Sitä ei varmasti kiisteta. Mutta haluaisin esittää saman kysymyksen ed. Elolle, eikö hän seuraa viimeaikaista energiapoliittista keskustelua. Kun putkivaihtoehdoista on puhuttu, niin epäilemättä viimeaikaisissa keskusteluissa on erinomaisen vahvasti tullut esille se, että nimenomaan Venäjän kolmannen suuren maakaasuputkilinjan rakentamista Venäjältä Keski-Eurooppaan EU-alueelle on suunniteltu nimen-

omaan Suomen, mahdollisesti Ruotsin kautta, ellei sitten Itämeren pohjaa pitkin Tanskaan, jossa se yhdistyisi eurooppalaiseen kaasuverkoston. Tämähän on tietenkin tällä hetkellä hyvin vahvasti keskustelussa oleva asia, ei ainoastaan Suomen päässä, vaan ennen kaikkea myös Euroopan unionin päässä. Tämähän on viimeisintä keskustelua siltä osin, että kaasun toimitusvarmuustilannehan muuttuisi aivan olennaisesti, jos tämäntapainen verkostoratkaisu tulisi aikaiseksi.

Edustajat Tiisanen ja Jaakonsaari merkitään läsnä oleviksi.

Ed. T i u s a n e n : Arvoisa puhemies! Arvoisalle puhemiehelle ja myös kaikille muille paikalla oleville naisille: Hyvää naistenpäivää!

Mutta itse tähän asiaan, tähän ed. Elon aloitteeseen. Siitä sopii todeta, että se on sinänsä hyvin tärkeä, keskustelun arvoinen asia. Ilmakehän lämpiäminen on luonnollisesti suurin ympäristöuhkamme ja hiilidioksidipäästöt ovat puolestaan suurimpana ongelmana tässä asiassa. EU:ssahan nämä päästöt ovat 9 tonnia asukasta kohti vuodessa, Kiinassa 2,5 tonnia. Globaalisesti ajatellen, jos Kiina lähtee samalle tasolle kilpailemaan näissäkin asioissa, niin tietysti se on todellinen romahdus meidän elokehällemme. Yhdysvalloissa päästö on 20 tonnia vuodessa asukasta kohti ja Suomessa 10 tonnia asukasta kohden.

Tässä ajattelussa on unohdettu ja yleensä unohdetaan, ei vain tässä aloitteessa vaan muutenkin se, että liikenne on suurin ongelma hiilidioksidipäästössä. Kun EU on nyt julkaissut Vihreän kirjan, siis keskustelukirjan, jonka nimi on Kansalaisten verkko ja johonka myös meidän liikenneministeriömme on ottamassa kantaa, niin se kirja sinänsä ei ota lainkaan huomioon liikenteen päästöjä. Samaan aikaan se toteaa kuitenkin, että EU:n kansalaiset suorittavat 75 prosenttia matkoistaan yksityisautoilla, mikä luonnollisesti on hiilidioksidipäästöjen kannalta kaikkein ikävin ja turmiollisin tapa hoitaa liikkuamista.

Kun ja koska aloitteen perusteluissa todetaan, että energiantuotantorakenteen kehittämisessä merkittävimmät mahdollisuudet ovat vesivoima-, ydinvoima- ja maakaasuosuuden lisääminen, niin joudumme toki toteamaan, että esimerkiksi jos hiilidioksidipäästöjä pyrittäisiin hallitsemaan ydinvoimaloita rakentamalla, tämä edel-

lyttäisi 5 000 ydinvoimalan rakentamista 40 seuraavan vuoden aikana. Se on siis täysin mahdollon ajatus. Jo sinänsä sen tyyppisen, siis elokehän, ilmakehän pelastamiseen suuntautuvan yrityksen rakennustyöt rasittaisivat ilmakehää niin, että se todellakin tuhoutuisi tässä mielessä. Lämpeneminen ja hiilidioksidimäärän ja kasvihuonekaasujen lisääntyminen ilmakehässä on turmiollista, koska se johtaa maapallon ilmastomuutoksiin, säätilojen muutoksiin. Esimerkiksi Suomen kohdalla ne merkitsisivät mahdollisesti ilmakehän kylmenemistä, ed. Bryggare, koska Golfvirran suunta mahdollisesti muuttuisi johtuen jäätiköiden sulamisesta ja tällä tavoin tämä epätavallisen lämmin pohjoinen leveyspiiri kylmenisi. Suomen kohdalla tämä olisi tietysti hyvin ongelmallinen tilanne.

Aloite ei käsittele lainkaan vaihtoehtoisia, uusiutuvia energialähteitä, vaikka niiden käytön merkitys hiilidioksidikuorman vähentämisessä on mitä keskeisin. Meitä koskevat nimenomaan biopolttoaineet, puu, puuhake jne. Nämähän ovat uusiutuvia energiamuotoja, mitä taas ei ole turve, jota Suomi virallisesti pitää uusiutuvana energialähteenä. Tiedämme, että uusiutumiskierto vaatii 8 000 vuotta. Näin ollen turvetta ei millään järkiperusteella voi Euroopalle selittää uusiutuvana luonnonvarana, koska se ei ole sitä. (Ed. Kemppainen: Koko ajan muodostuu lisää!) — Nimenomaan sitä se ei ole, ed. Kemppainen, ja tiedän, että edustamanne näkemys on hiljaa hivutettu myös Suomen valtion viralliseksi kannaksi, joka tietysti asettaa Suomen tieteellisen ja asiallisen tarkastelun suhteen kyseenalaiseen valoon. Tällä ajetaan hyvin privaattisti kansallista etua tässä asiassa, joka on taas ilmakehän kannalta varsin ongelmallinen. Tämä liittyy siihen, että Suomi katsoo, että turvetta ei pidä verottaa niin kuin fossiilista polttoainetta, vaikka se on fossiilinen.

Arvoisa puhemies! Keskusteluun tulisi liittää jatkossa myös energiavero, hiilidioksidivero, ne ovat hyvin keskeisiä asioita. Näitä aloitteen perustelut eivät kuitenkaan ota huomioon. EU:ssa on käyty Euroopan komission toimesta 8 vuoden ajan hiilidioksidikeskustelua, hiilidioksidiverokeskustelua, mutta asia ei ole edennyt. Muun muassa Englanti, Iso-Britannia vastustaa asian etenemistä. Sillä on saman tyyppisiä, turpeen tyyppisiä sidonnaisuuksia. Se ei halua, että hiiltä verotettaisiin. Englantilaisesta näkökulmasta hiilikin varmaan on uusiutuva energialähde. Heillä on samanlaiset perusteet kuin ed. Kemppaisella turpeen suhteen. Tämä johtaa tietysti

ilmakehämme hiilidioksidimäärän lisääntymiseen.

Millä tavalla tämä jatkossa vaikuttaa Euroopan mitassakin? Säätilat muuttuvat, äärimmäisyysilmiöt kuten myrskyt ja tulvat lisääntyvät, siellä missä sataa nytkin, sataa entistä enemmän, kuivat alueet kasvavat, laajenevat. Tämä koskee Pohjois-Saharaa, Espanjaa, Etelä-Eurooppaa jne. Siis varsin ongelmallinen asia.

Aivan lopuksi haluaisin todeta, että jos aloite on tarkoitettu ydinvoiman eteenpäinlobbauksen osaksi, niin se ei kyllä täytä tehtäväänsä. Tässä viittaan myös ed. Nikulan puheenvuoroon.

Puhemies: Nyt ei siis varsinaisesti ole käsiteltävänä energiantuotannon järjestäminen eri vaihtoehtoineen. Toivon, että seuraavat puhujat ottaisivat tämän ystävällisesti huomioon.

Edustajat Kempainen ja Laitinen merkitään läsnä oleviksi.

Ed. H. Koskinen: Arvoisa rouva puhemies! Pyrin ottamaan sen huomioon siinä määrässä kuin se on mahdollista. Puheenvuoroni pyysin viikko sitten ed. Elon puheenvuoron johdosta, jossa hän arvosteli varsin rajusti ed. Kiljunen ehdotusta. Ehdotuksessa, ymmärrän, on tarkoitus selvittää maakaasun käyttöä ja saantia. Uskon kuitenkin, että maakaasun saanti on erittäin vaikeaa tässä tilanteessa, kuten ed. Kiljunen itsekkin äsketi mainitsi. Toiseksi se tuottaa hiilidioksidia ilmakehäämme, minkä kaikki hyvin tiedämme. Sen vuoksi toivon, päinvastoin kuin ed. Tiisanen äsketi, että tämä antaa pontta ydinvoimakustelun asialliseen käymiseen eduskunnassa. Toivon myös, että ed. Elon hyvä aloite käsitellään positiivisessa hengessä, kuten ed. Elo itsekkin toivoi, totta ihteessä.

Ed. Aittomies: Rouva puhemies! Tietysti ed. Elon ym. aloite on erinomaisen hyvä. Se on, vaikkakin välillistä, kuitenkin tuollaista älyllistä varjonyrkkelyä tietyn ainoan mahdollisen perusvoimaratkaisun puolesta. Vaikka sitä ei tässä sanota missään vaiheessa, siinä kuitenkin osoitetaan kaikki muut mahdollisuudet mahdottomiksi. Näin aloitteen sisällön yksinkertaisesti tulkitsin.

Ed. Nikula on Rion sopimusta pyrkinyt tulkitsemaan sillä tavalla, että se ei perustu lainkaan siihen, että meillä pyrittäisiin energiapolitiikassa

välttämään hiilidioksidipäästöjä. Ottaen huomioon ed. Nikulan älylliset lahjat ja ominaisuudet hän vakuutti hyvin vähän esityksessään. Ehkä se johtuukin siitä, että hän kohdisti esityksensä lähinnä tämän kunnioitettavan naistenpäivän johdosta.

Ed. Kiljunen, joka on täällä epämääräisine Barentsinmeri-juttuineen heilunut ja julkisuutta saanut, on myöskin toinen kunnioitettava ja älykäs kansanedustaja. Hänen kävi samalla tavalla. Hän esitti utopistisia ajatuksia siitä, miten energiapolitiikkaa jatkossa pystyttäisiin toteuttamaan Barentsinmeren pohjalta, mikä on niin kaukainen ajatus, että me olemme täällä ilman sähkövaloa jo siinä vaiheessa, kun Barentsinmeren kaasuesiintymien jalostaminen ja toteuttaminen tapahtuu.

Rouva puhemies! En tiedä, olenko pysynyt teidän antamassanne suosituksessa — siinä ja siinä — mutta olen ihan heti lopettamassa. Nyt teen lopullisen munauksen toteamalla sen, että kyllä hallituksen pitäisi kiireesti tuoda ydinvoimakysymys eduskuntaan. Erityisesti kun edellisen energiapolitiikan selonteon yhteydessä hyväksytyn ponsilausuman esittäjä ed. Vanhanenkin on mielestäni kääntynyt ydinvoimalle myönteiseksi henkilöksi, niin tavallaan vanha ponsilausuma on menettänyt merkityksensä. Meidän pitäisi täällä uudelleen tämä tärkeä asia ratkaista ja nopeasti.

Ed. Tiuri: Arvoisa puhemies! Kun Suomikin yhtyi Rion ilmastopöytäkirjaan, ilmeisesti periaatteena pitäisi olla, että sitä ryhdytään myöskin toteuttamaan. Tässähän kävi niin, että ydinvoimapäätös ennätettiin tehdä, ennen kuin Rion sopimus hyväksyttiin. Tietenkin olisi pitänyt siinä vaiheessa, kun Rion sopimusta ryhdyttiin hyväksymään, tarkistaa, onko edellytyksiä sen toteuttamiseen.

Ed. Kiljunen mainitsi, että siinä vain pyritään pysäyttämään kasvu vuoteen 2000 mennessä. Sehän on lähinnä suomalainen tulkinta asiasta, koska Euroopan unioni ainakin tulkitsee asian niin, ja Suomi on nyt Euroopan unionin jäsen, että vuonna 2000 päästöjen pitäisi olla samalla tasolla kuin vuonna 1990. Nythän kaikki näyttää siltä, ettei edes mitään edellytyksiä hiilidioksidipäästöjen kasvun pysäyttämiseen Suomessa vuoteen 2000 mennessä ole olemassa. Meillä ei ole oikeastaan missään näkynyt minkäänlaista toimintaa sen hyväksi, ei lainsäädännössä eikä verojen määräyksissä eikä muissa, että sopimusta pyrittäisiin tosissaan toteuttamaan.

Minusta tämä aloitekin on siinä suhteessa hyvä, että se uudestaan tuo esiin tämän asian. Tämä on kerta kaikkiaan otettava tosissaan. Tämä on ympäristöongelma, joka on niitä suurimpia. Siihen on käytävä käsiksi. Rion sopimuksessa selvästi annetaan ymmärtää, että vuoden 2000 jälkeen on päästöjä nopeasti vähennettävä edelleen, noin 60 prosenttia tai enemmänkin. Nythän on seuraava kokous ilmeisesti näissä merkeissä ensi vuonna. Siellä pitäisi jo hallitusten sitoutua siihen, kuinka paljon ja mihin mennessä, esimerkiksi vuoteen 2005 mennessä tapahtuu, niin että Rion ilmastositomuksen hoitaminen on aikamoinen urakka.

Tyypiesimerkki voisi olla, että kun maakaasuselvitys annetaan esimerkiksi ed. Kiljusen kysymyksen perusteella, siinä pitäisi silloin todeta, että maakaasu voisi olla hyvä, mutta sen käytön avulla ei mitenkään pystytä toteuttamaan Rion sopimusta. Siitä syystä ei maakaasu perusvoimana tule kysymykseen.

Kun ed. Tiusanen mainitsi, että 5 000 ydinvoimalaa tarvittaisiin Rion sopimuksen toteuttamiseen 40 vuoden aikana tai ilmeisesti ainakin hiilidioksidipäästöjen suurin piirtein lopettamiseen sinä aikana, kysyisin, että jos näitä ydinvoimaloita ei rakenneta, rakennetaanko 5 000 maakaasuvoimalaa. Niiden päästöt ovat noin 20 miljardia tonnia hiiltä. Se merkitsee noin 90 prosentin kasvua maapallon nykyisiin hiilidioksidipäästöihin. Onhan se aivan älytöntä yrittää sitten maakaasua tarjota ratkaisuksi, koska sillä päästään vain entistä pahempaan tulokseen. Se pitäisi nyt jo viimeinkin ymmärtää.

Seuraava mahdollisuus eduskunnan miettiä, miten Rion ympäristösopimus voitaisiin toteuttaa, mitä pitäisi tehdä, on kun keskustellaan energiaverotuksen korjaamisesta. Siinähan pitäisi todeta, mitä sillä saadaan, kuinka paljon hiilidioksidipäästöt vähenevät. Todellisuudessaan totuus on se, että päästöt kasvavat veroista huolimatta. Siitä syystä, jos näillä veroilla on tarkoitus Rion sopimus toteuttaa, niiden pitäisi olla ehkä kymmenkertaiset. Nythän nähdään, että niitä on päinvastoin alennettava, jotta meillä kilpailukyky säilyisi, kun muut maat eivät kuitenkaan tällaiseen verotukseen mene.

Tässä on minusta aivan selvästi Rion sopimuksen toteuttamisessa pään pensaaseen panna. Vihreät ilmoittavat, että säästämällä selviää ja maakaasua käyttämällä ja muuta selaista. Eihän se käytännössä niin ole. Minusta pitäisi jo viimeinkin tosiasiat tunnustaa. Meillä ei kerta kaikkiaan nykyisillä konsteilla siitä sel-

vitä. Meidän täytyisi ottaa uudestaan tutkittavaksi eduskunnan päätös, joka on ollut Rion sopimuksen vastainen. Eihän eduskuntakaan voi toimia niin, että kun se tekee jonkin päätöksen ja sitten huomaa, että se olikin aivan väärin perustein ja väärään tulokseen johtava, se sitten vain pidettäisiin voimassa. Ei eduskunnan päätös voi olla Jumalan sanaa, jota ikuisesti sitten noudatetaan, jos se on kerran tehty ihan väärin perustein.

Tässä minusta olisi tehtävää. Kun lakialoite tähtää siihen, että eri asioissa otettaisiin huomioon Rion sopimuksen toteutuminen, niin huomataan, että se liittyy hyvin moneen asiaan. Liikenneasiat ovat yksi niistä. Meillä onneksi Suomessa liikenteen osuus hiilidioksidipäästöistä on kuitenkin pienempi kuin muissa maissa, koska meillä on niin vähän ihmisiä. Mutta siinäkin varmaan joudutaan siihen, että täytyy sähköautoja ottaa paljon enemmän käyttöön tulevaisuudessa. Sehän merkitsee sitä, että tarvitaan sähköä enemmän tulevaisuudessa. Jos maakaasuautoja ruvetaan käyttämään, niin hiilidioksidipäästöt kuitenkin suurin piirtein säilyvät entisellään. Se ei siitä paljon parane.

Sitten kun ajatellaan metsän käyttöä, siihenkin liittyy Rion sopimus, koska biopolttoaineet eivät periaatteessa nosta hiilidioksidipäästöjä, mutta toisaalta meillä taas paperin teko puusta on järkevämpää kuin puun polttaminen. Oikeastaan metsiin pitäisi varastoida puita niin paljon kuin mahdollista, jotta hiilidioksidipäästöt ainakin muutamiksi kymmeniksi vuosiksi sitoutuisivat metsiin ennen kuin ennätetään muita tempuja tehdä. Niin ettei metsän polttaminen tällä hetkellä voi olla Rion sopimusten toteuttamista, vaan metsän muuttaminen paperiksi ja puuksi on huomattavasti edullisempaa Rion sopimuksenkin kannalta.

Kaikki nämä asiat pitäisi enemmän tai vähemmän ottaa huomioon, kun lakeja säädetään. Meille tulee nyt metsälakikin. Silloin varmaan pitäisi miettiä myös, miten se liittyy maapallon ympäristöongelmiin eikä vain käsitellä sitä sellaisenaan. Oikeastaan melkein laki kuin laki luonnonvarojen käytössä, energiankäytössä ja muualla liittyy enemmän tai vähemmän juuri Rion sopimukseen. Toivon, että Rion sopimus viimeinkin otetaan tosissaan.

Ed. Soininvaara: Arvoisa puhemies! Ed. Eloa täytyy ainakin kiittää siitä, että hän on vaalikampanjansa rahoittajia kohtaan lojaali ja hyvin tunnollinen aloitteissaan. Melkein aina,

kun hän jotakin aloitetta tekee, se sattuu koskemaan ydinvoimaa.

Ydinvoiman perusteluissa on vain semmoinen ongelma, että sitä samaa ydinvoimalaa näkyy käytettävän ikään kuin kahteen kertaan, jos kuuntelee esimerkiksi ed. Elon puheenvuoroja. Paitsi että ydinvoimalla säästetään aina hiilidioksidipäästöjä, niin samalla ydinvoimalla hoidetaan Suomeen perusteollisuutta, jotta voidaan käyttää enemmän energiaa, koska sitä tuotetaan ydinvoimalla. Nyt pitäisi ensin päättää, korvataanko sillä hiiltä vai lisätäänkö sillä energiankäyttöä, koska ei sillä voi molempia samanaikaisesti tehdä. Vai onko tarkoitus se, että rakennetaan ilmoitettuun verrattuna kaksinkertainen määrä ydinvoimaloita? Joka toisella lisätään perusteollisuutta ja joka toisella korvataan hiilidioksidipäästöjä, en sitten tiedä.

Talousstrategia, jossa Suomi nostetaan nousuun perusteollisuuteen satsaamalla, on sillä tavalla kunnias, että se jatkaa Neuvostoliiton perinnettä. Neuvostoliitoltahan kyllä elintason nostaminen jäi hieman kesken. Joka tapauksessa minusta on epärehellistä samanaikaisesti sanoa, että ydinvoimaa tarvitaan siihen, että voisi käyttää enemmän energiaa ja siihen, että se korvaisi jotakin muuta. Pitäisi päättää, kumpaa.

On totta, että maakaasuakin polttamalla syntyy jonkin verran hiilidioksidiä. Kun tuotetaan yksi kilowattitunti sähköä maakaasulla, syntyy noin 40 prosenttia siitä hiilidioksidimäärästä, joka syntyy hiililauhteella. Silloin tietysti, jos meillä on 10 miljardia markkaa käytettävissä investointeihin ja päämääränä on vain ja ainoastaan torjua hiilidioksidipäästöjä, on paljon järkevämpää rakentaa 4 000 megawattia maakaasuvoimaa kuin tuhat megawattia ydinvoimaa, koska kuitenkin lopputuloksena hieman aritmetiikkaa käyttäen toteamme, että pystymme korvaamaan enemmän hiilidioksidiä.

Minua ihmetyttää tässä keskustelussa se, että meillä tuntuu olevan kovin valikoivia hiilidioksidimolekyylejä, jotkut hiilidioksidimolekyylit ovat vaarallisia ja toiset eivät ole vaarallisia olenkaan. Esimerkiksi ed. Tiuri aina sähköntuotannossa haluaa vähentää hiilidioksidipäästöjä, mutta liikennepolitiikasta syntyvät hiilidioksidipäästöt ovat täysin haitattomia. Tämä tuntuu vaikeasti ymmärrettävältä. (Ed. Tiuri: Sähköautot!) Tiedämme varsin hyvin sen, että selvästi ylivoimaisesti paras ja helpoin tapa vähentää hiilidioksidipäästöjä täällä Suomessa tapahtuu Etelä-Suomen kaupungeissa liikennepolitiikan keinoin ja kaavoitusta tiivistämällä. Esimerkiksi ed.

Tiurin oma kaupunkikunta tuottaa asukasta kohden noin 2,5-kertaa niin paljon hiilidioksidipäästöjä kuin Helsingin kaupunki asukastaan kohden. (Ed. Tiuri: Kehä kakkonen vähentää!)

Se väite, että Suomessa liikenteen osuus ei olisi niin merkittävä, kun täällä on niin vähän ihmisiä, on tietysti ihan sama kuin että eihän Suomen osuus ole merkittävä, kun täällä on niin vähän ihmisiä. Kyllä Suomessa liikenteen hiilidioksidipäästöt asukasta kohden ovat teollisuusmaitten kärkiluokkaa tai itse asiassa aivan maailman kärkiluokkaa. Yhdysvallat, tottakai, tässäkin asiassa voittaa kenet tahansa, mutta Euroopan maista Suomi on ylivoimainen ykkönen. Tässä suhteessa se ajatus, että liikenteestä syntyvä hiilidioksidi olisi jollakin tavoin eri hiilidioksidiä, tuntuu ihmeelliseltä.

Mutta varsinaisesti pyysin puheenvuoroni kuitenkin polemisoidakseni sitä ajatusta, että meidän kannattaisi vähät uraanivarat nyt käyttää kivihillen korvaamiseen. Sen verran suuruusluokista, että jos jollakin taikasauvalla voisimme kaikki hiilivoimalat muuttaa ydinvoimaloiksi ja korvata koko fossiilisten polttoaineiden käytön maailmassa ydinvoimalla, tunnetut uraanivarat riittäisivät kolmeksi vuodeksi, jolloin tässä on tietysti edessä yhtä sun toista tehtävää. Toki uraanivaroja voi sitten yrittää jostakin lähteestä etsimään ja sitä voi merivedestäkin saada, mutta silloin olemme kyllä aivan toisenlaisessa taloudessa.

Kuitenkin jotta ydinvoimaa lisäämällä todellakin hiilidioksidipäästöjä vähennettäisiin, täytyisi jossakin olla se hiilikaivos, joka suljetaan tai se öljylähde, joka pannaan kiinni tai jota ei avata. (Ed. Kemppainen: Entä kaasu!) — Tai maakaasu. — Joka tapauksessa jossakin täytyy todellakin aktiivisesti vähentää käytettäviä fossiilisia polttoaineita. Niin kauan kuin tästä ei ole ole-massa mitään maailman laajuista sopimusta, mekanismi toimii sillä tavalla, että kun fossiilisten polttoaineiden käyttö vähenee, niiden maailmanmarkkinahinta nousee ja se houkuttelee esille lisää kulutusta, kunnes sitten markkinat tasapainottuvat. Tästä on hyvänä esimerkkinä se, että tällä hetkellä raakaöljy maksaa neljäsosan siitä, mitä se maksoi vuonna 80. Kysynnän ja tarjonnan tasapainottuminen tätä kautta toimii aika hyvin.

Voisimme tietysti ajatella, että kun kivihillen maailmanmarkkinahinta laskee, niin jossakin todellakin kivihillikaivos kävisi kannattamattomaksi ja se suljettaisiin. Mutta esimerkiksi Saksa tällä hetkellä subventoi omia kivihillikaivok-

siaan valtavain summin ja varmasti jatkaa sitä subventoimista tämän jälkeenkin. Niin kauan kuin tavallaan ämpäri vuotaa tästä päästä, niin on kyllä aika turha ikään kuin kantaa sinne lisää vettä.

Kehottaisinkin ed. Tiurin tavoin ajattelemaan ja hieman käyttämään malttia ja käyttämään ydinvoimakorttia vasta sen jälkeen, kun on olemassa jonkinlaisia kansainvälisiä sopimuksia siitä, että ydinvoiman lisäkäyttö todella johtaa hiilen käytön vähenemiseen, ja on selvä kartta kivihiilikaivoksista, joita sitä mukaa suljetaan sitten, kun ydinvoimaa rakennetaan lisää. Muuten tässä käy sillä tavalla, että ydinvoimalla vain totutetaan suurempaan energian käyttöön, ja jos maailmassa joskus viisastutaan ja ryhdytään kasvihuonekaasuja todellakin vähentämään, on ehditty jo rakentaa sellainen maailma, jossa energian säästö on jokseenkin mahdotonta. On rakennettu maailma täyteen espoita ja muita vastuuttomasti energian kulutukseen suhtautuvia alueita.

Ed. Kemppainen: Arvoisa puhemies! Rion sopimuksen täyttäminen Suomessa on energiapolitiikkaa, ja siinä mielessä tällaista keskustelua ei voi välttää. Ei myöskään voi välttää sitä vastakkainasettelua, joka täällä tehdään. Toisaalta tähän keskusteluun ydinvoima vastaan muut en aio nyt osallistua, koska edellisellä eduskuntakaudella esillä oli ydinvoimaratkaisu ja siitä äänestettiin ja siitä äänestystulokset ovat olemassa.

Mutta siihen keskusteluun, jota käydään ja jossa ovat vastakkain fossiiliset polttoaineet ja uusiutuvat luonnonvarat, aion osallistua. Haluaisin puolustaa, päinvastoin kuin ed. Tiuri, ensinnäkin puuta uusiutuvana luonnonvarana. Minusta on paitsi kansallisesti tärkeää, että puuta käytetään energian tuottamiseen, myös kansantaloudellisesti ja aluetaloudellisesti ja muutenkin erittäin tärkeää.

Minusta näin hyvin asioihin perehtyvä henkilö kuin ed. Tiuri, kun käyttää lausetta, että on parempi tehdä puusta paperia kuin polttaa, esittää aivan väärän väitteen. Puuta pitää käyttää niin kuin se parhaiten kannattaa. Ei varmasti tukki-, saha- tai lautapuuta polteta. Se on siihen aivan liian kallista. Silloin ed. Tiurin väite ei pidä myöskään polttamisen ja paperin tekemisen osalta paikkaansa.

Myös sitä osaa, joka käy paperin hiertämiseen tai selluloosan tekemiseen, ei kannata polttaa eikä polteta, jos on edellytykset ottaa se hyötykäyttöön. (Ed. Aittoniemi: Mitä jää jäljel-

le?) — Jää niin paljon puuta jäljelle jo nyt energian käytössä, lipeänä, jätepuuna, puruna ja sahatarvarana, että se tuotetaan kannattavasti energiaksi ja sitä pitää edelleen tehostaa. — Mutta myös metsänhoidollisesti on tärkeää, että siellä suoritetaan toimenpiteitä ja otetaan puuta ennen kaikkea kotitarvekäyttöön, joka on melko iso energialasku, kansantaloudellisesti hyödyllinen ja muutenkin.

Mielestäni edelleen energiapolitiikassa pitää olla tavoitteena, että myös sitä puuta, jota ei sahata, jota ei hierretä paperiksi ja joka ei ole sellun raaka-aine, voidaan käyttää energian tuottamiseen, lämmön tuottamiseen. Se on kansantaloudelle, hiilitaseelle, metsien hoitamiseksi ja kaikista näkökulmista erittäin edullista. Ed. Tiurin yksipuolisesti lausuma asia, että puu ei ole meillä energiapolitiikassa tärkeä, ei pidä alkuunkaan paikkaansa. Mitä paremmin harvennettu ja hoidettu metsä eli sieltä on kerätty myös energiapuuta, sitä enemmän se hiilidioksidia sitoo. Sitä paremmin se on hiilidioksidivaranto, nielu ja myös Rion sopimuksen kannalta hyödyllinen.

No, sitten tullaan vähän vaikeampaan asiaan, jota ei ed. Tiusanen lääketieteellinen koulutus näköjään opeta ymmärtämään, miten pitää suhtautua turpeeseen. (Ed. Tiusanen välihuuto) — Niin, mutta ei ole ed. Tiusanen vielä oppinut ymmärtämään sitäkään osin. — Ensinnäkin onhan se kiertävä luonnonvara, aivan erilainen kuin hiili tai kaasu, jotka ovat maapallon geologisissa kehitysvaiheissa, luonnonmullistuksissa ja muissa varastoituneet maapallon sisään eivätkä ole minkäänlaisessa kiertokulussa biosfäärin kanssa. (Ed. Tiusanen: Aika on 8000 vuotta!) — Kyllä, mutta suopa on. Suo on aktiivisessa kierrossa biosfäärin kanssa. Ja mikä on suon ekologinen hiilitasapaino? Se ei ole sillä tavalla, niin kuin ed. Tiusanen sanoi. En minä tiedä tarkasti vielä, miten se on, mutta sen hiilitase voi hyvinkin olla positiivinen, ja tutkimukset näyttävät, että joka tapauksessa sillä on hyödyllisiäkin elementtejä.

Ensimmäiset tutkimustulokset, jotka vuodattiin julkisuuteen suo-ojittamisesta, koskivat sieltä vapautuvaa metaania, joka on kieltämättä kasvihuonekaasu, eivät ole pitäneet paikkaansa. Niiden tutkimustulosten julkisuuteen vuodattaminen on ollut täysin väärä, eikä niiden vaikutus ei ole niin iso. Itse asiassa sellainenkin johtopäätös niistä voitaisiin tehdä, että tase on positiivinen, koska suo silloin sitoo enemmän hiilidioksidia, kun siinä kasvillisuus paranee. Se on joka tapauksessa koko ajan biosfäärin kanssa kanssakäymisissä.

Vaaditaan paljon tutkimuksia, mutta voisi hyvin jopa päättelemällä ajatella, että jos suoekologiaa, suoluontoa hoidetaan hyvin, sen kyky sitoa hiilidioksidia uusiutuessaan voi olla jopa lähes metsäluonnon veroinen ainakin silloin, kun sitä hyväksi käytetään. En mene väittämään, koska lopullisia tutkimustuloksia ei ole, mutta joka tapauksessa sen hiilidioksiditasapaino, joka huonoimmillaan on plus miinus nolla, voi olla jopa positiivinen. Sen sijaan kaasun ja kivihiilen osalta se on aina negatiivinen, koska se on biosfääriin tulevaa hiilidioksidia ja muita kasvihuonekaasuja joka kerta, kun se otetaan käyttöön.

Minusta pitäisi olla kansallinen etu ja tahto puolustaa turvetta jopa nollahiilitase-energian tuotantovälineenä. Jos kerran Saksa tukee ja tuottaa ruskohiiltä ja siinä energiapoliittisessa ja ympäristöpoliittisessa ilmapiirissä pystyy näin toimimaan, kyllä kai kaiken suomalaisen aluelouden, työllisyyden, energiaomavaraisuuden, kaikkien näiden kannalta meidän pitäisi yksimielisesti olla tukemassa turpeen mahdollisuuksia kehittyä entistä paremmaksi energialähteeksi. Minä en ymmärrä, että te Helsingissä tulette syyttämään muuta Suomea siitä, että esimerkiksi Tamperetta lämmitetään turpeella, Oulua ei pelkästään lämmitetä, vaan tuotetaan sähköä erittäin edullisesti ja aluetaloudellisesti, että suomalainen politiikka eurooppalaisilla foorumeilla, saati täällä, käyttäytyy sillä tavalla, että tällainen kansallinen etu häviää.

Vielä loppujen lopuksi: Minulla ei ole viimeistä tietoa, mutta ei ole kenelläkään sitä tietoa, mikä on suoluonnon hiilitase, mutta on se ainakin parempi kuin hiilen, ruskohiilen ja selvästi parempi kuin maakaasunkin.

P u h e m i e s : Asian käsittely keskeytetään.

Poisto päiväjärjestyksestä

P u h e m i e s : Päiväjärjestyksestä poistetaan 2) asia.

3) Asetus Yhdistyneiden Kansakuntien turvallisuusneuvoston Ruandaa koskevaan päätökseen perustuvien velvoitusten täyttämisestä annetun asetuksen muuttamisesta

Asetus 3/1995 vp

Ulkoasiainvaliokunnan mietintö 4/1996 vp

Mietintö pannaan pöydälle puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti seuraavaan täysistuntoon.

4) Asetus eräistä väliaikaisista poikkeuksista Yhdistyneiden Kansakuntien turvallisuusneuvoston Jugoslavian liittotasavaltaa (Serbia ja Montenegro) ja eräitä Kroatian tasavallan ja Bosnian ja Herzegovinan tasavallan alueita koskeviin päätöksiin perustuvien velvoitusten täyttämisestä annetun asetuksen soveltamiseen

Asetus 4/1995 vp

Ulkoasiainvaliokunnan mietintö 5/1996 vp

Mietintö pannaan pöydälle puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti seuraavaan täysistuntoon.

P u h e m i e s : Eduskunnan seuraava täysistunto on ensi tiistaina kello 14.

Täysistunto lopetetaan kello 13.57.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Seppo Tiitinen